

מסורת הש"ס

א) לעיל כא: מדרש פס;
ב) התוספות ממשנו זו מנאליס לעיל כ: א) לעיל שם מדרש פס; ד) גשנח מ: וס"ט; ה) קדושין פא; ו) תוספתא פ"ג; ז) גכריתות יח; ח) אוריות י; ט) גי' עיי' לא ס"ד דלמך ר' יוחנן; י) אוריות י; כ) ס"א נמתק; ל) ועי' א"מ מגיה דשניהס אסורים ואיע יכול להפר ושיין לעיל בקושא; מ) גצמברך ל; ס) מכתן שיין לע"ב; ע) נביע"ב; פ) נכריתות י; ז) ועי' נ"ב תוס' יבמות מ. ומות' בייק קי. ד"ה אכילה ומס' פסחים קו: ד"ה דלמח; פ) נעי' מ"ח באוריות פרק ג דף י: ג) שיין לע"ב;

נוסחת הריב"ן

א) ומתניין כגון דלמך:
ב) מתני': ג) דקמי דשניהס כ"א יוכל: ד) ע"א: ה) וחיא לא ידעה: ו) ליתא כדמי: ז) ועלה בידו בשר חזיר גכריתין: ז) ואפילו הכי וליע: ט) כן:
ח) אה נקמתן: י) כדכמי כי אנשים לחם כי:

הגהות הב"ח

א) גמ' ו' יסלח לה במה הכתוב מדבר בנשה שהפר:
ב) שם ואחת של שומן אמר קרא ונשא עמו:
ג) שם טריה דרכי ה' צדיקים כל"ז ואח' נמתק:
ד) רש"י ד"ה ומתניין קמני דיוכל להפר לא שלה ורשלו קרינ גכריתות:

גליון הש"ס

גמ' אמר ליה ר"ל האי רשע קרית ליה. עיין טורי אפן ר"ה דף כט ע"ה ד"ה ליינון:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) רש"י ד"ה מ"ר וכו' פליה זו וכו'. מ"ב עי' א"מ:
ב) ד"ה ואחד אכלו לסט אכילה גסה מממת תאווה שאוכלו צרעון:
ג) וכו' וכו' א"מ דכונת רש"י בזה לישב קשות המוס' דג"ה פסח ודויק:
ג) תוס' ד"ה איזי בן יהודה אומר ולא הוויז מן ולא נמתק. וכו' וכו' לא:
ד) מ"ה על דבר יכו'. מ"ב עי' א"מ מ"ש על מהרש"א בקדושין ועל המוס' כאן:
ה) מ"ה פסח כי מרוב שבעו. מ"ב עי' א"מ:

מוסף רש"י

מכת מרדות. רד"י (שבת מ:).
לאו מלקות ארבעים הוא אלא מכת מרדות, מכת רדיו מדרבנן (יבמות נב). רדיו מכתהם שלא יניגל בזה, ואין לה קנאה אלא עד שיקבל עולו (תורין קמא).

אישה הפרם וה' יסלח לה. אע"פ שאישה הפרס לתיסן סליחה, גמה הכתוב מדבר, מאחר שאישה הפרה מה שעברה ומה זו סליחה (תנשין פא). והיא לא ידעה. והיא שותה ציין מיד ואף על פי שנהימר, כיון שהיא לאיסור נתכוונה לריכה סליחה (שם). על דבר זה ידור הדוריס. שם לטס לנל לדוות ידיו על זה, שאטו מתכוין ויס כאן מנאות עון (שם). לשם אכילה גסה. שלא לשום מנאו אלא נתכוין לאוכלו לשם קנות סעודה (הוריות ט:). אגן קאמריגן חדא דרך. דה ויק גה וזה יסכל גה, הכא שני דרכים. למה מדמנה לו אשמו ולה מדמנה לו אחרו (שם).

קמא דאכילה גסה לא שמה אכיל וא"כ איסור עבד שלא יצא ידי חובתו. וי"ל דהכי קאמר נהי דלא יצא ידי חובתו מאכילת פסח רשע קרי' ליה מה היה יכול לעשות אם הוא כבר שבע אין לו מלמעט מלאכול ואין ראו לקרותו רשע אם אכל. ור"ת תורין תרתי גונוי אכילה גסה הוו התם מיירי שהוא כבר שבע שהוא קץ באוכל ומה שהיה אוכל אכילה גסה ביהו"כ פטור והכא מיירי שהוא שבע הרבה אבל אינו קץ במאכלו. דהא שהצדיק הולך בו ואינו נכשל והרשע נכשל והכא ב' דרכים זה בא על אשתו וזה בא על אחותו: הוא שנתכוון לשם עבירה כמ"ד ביבמות ניי אסור בכתו ואפי' למ"ד מותר מדור המבול ואילך נדרו עליהם נדר עתה ופרשיו מרוב עריות. שהרי אם לא פירשו לא היו צריכים להשקתו יין: אח נפשע זה לוט שפירש מאברהם שנא' כי אנשים אחים אנתנו. מקרית עזו זה אברהם דכתיב ביה הביטו אל צור חוצבתם שעי' המריבה שפירש מאברהם גרם לו להיות שכן לאנשי סדום

ומתניין] **דאמר הריני נויר לגמרי ואם מאי**. כלומר ואם מי הוית נוירה והלכן אי אמרה אמנ דניחא לה צמירות הרי בעל יכול להפר לפי שלא חלה נדרו צנדרה ס' ב]ומתני' וי) דקמני דיוכל להפר את שלה ובדייתא ג]קמני דשניהס ט'יכול להפר): **בתנאי'** הרי זו סופגת **אם הארבעים**. מפרש לה לעיל (כא:):

רבי יהודה אומר הספוג מכס מרדות.

אס לא נתחייבה צמלקות מן המורה מהא לוקה מכות מדרבנן כדי להוכיחה שלא מהא מוידה: **גמ'** ס"ר אישה הפרם וה' יסלח לה **צמה הכתוב מדבר**. אס בנשה שנדרה והפר לה צעלה א] סליחה זו למא אלא כי דזע"כ בנשה שהפר לה צעלה: והיא לא ידעה הכתוב מדבר דהא כבר כתבי ואם ציוס שמוע אישה יניא אומהי) דהיינו שהפר לה צדיעמה: **מי שנתכוין לאכול בשר חזיר ואכל בשר טלה גרסי'**: המסכוון לאכול **בשר חזיר ו]** גרסי': **דמעיקרא לאיסורא איכוון**. דהא לא ידעה דהפר לה צעלה ו]ומשום הכי צריכה כפרה וסליחה: **אכל אשה דהפר לה צעלה**. דקאי גבה דהמירא אימא לא תיבצי סליחה: **דלא איקבע איסורא**. דהוא סבור דשומן הוא: **אכל צמאי חמיכות אחס על חלז ואחת של שומן**. כההיא דאיסי בן יהודה: **דאיקבע איסורא**. דהא מיהא הוה ידע דחדא מינייהו של חלז: **אימא לא חסגי ליה צנפרה וסליחה**. דכמויד דמי: **קמ"ל דלא שנא**. ידע ט] כולו ולא שנא ידע ט]מקתמו מביא אשס תלוי ומתכפר לו: **ואחד אכלו לשם אכילה גסה**. ב] או מממת תאווה שאכלו צרעון: **מי דמי אן אמרינן דנדה דרך**. הולך אחד ונכשל אחד: **והכא שני דרכים**. אשמו ואחרו דלהו מדמנה לו אשמו ולזה אחרו: **כל הפסוק הוה לשום עניניה נאמר**. ולכן אי אחת יכול לדונו לקף זכות: **אח נפשע זה לוט**. שנקרא אח לצנדרה כדכמי ו]לא גא מהי מריצה וגו' כי אנשים אחים אנתנו (בראשית יא): **מקרים עזו זה אצנרס**. דכמיב דציטו אל נור מוצנחס (ישעיה נא): ומדינים

וסליחה דלא איקבע איסורא לא סגי ליה בכפרה וסליחה קמ"ל דלא שנא ס'אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מאי דכתיב **כ'י ישרים דרכי ה' ו)** וצדיקים ילכו במ פושעים יכשלו במ משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה זה שאכלו לשום מצוה וצדיקים ילכו במ וזה שאכלו לשום אכילה גסה ופושעים יכשלו במ ס'אמר ליה ר"ל האי רשע קרית ליה נהי דלא קא עביד מצוה מן המוכחר פסח מיהא קא עביד אלא משל לשני בני אדם זה אשתו ואחותו עמו וזה אשתו ואחותו עמו לזה נזדמנה לו אשתו ולזה נזדמנה לו אחותו זה שנזדמנה לו אשתו וצדיקים ילכו במ הוא שנתכוין לשם עבירה ופושעים יכשלו במ ודלמא הוא נמי לשום מצוה איכווין ס'אמר רבי יוחנן כל הפסוק הזה על שם עבירה נאמר **י'ישא לוט** ס'ותשא אשת אדוניו את עיניה [את עיניו] **כ'י היא ישרה בעיני וירא** אותה שכם בן חמור את כל ככר הירדן **כ'י בעד אשה זונה עד ככר לחם כי כלה משקה** ס'אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושיקויי והא מינס מינס אניס תנא משום רבי יוסי בר רב חוני למה נקוד על וי"ו **י'ובקומה של בכירה לומר שבשכבה לא ידע אבל בקומה ידע ומאי הוה ליה למיעבד מאי דהוה הוה נפקא מינה דלפניא אחרינא לא איבעי למישתי חמרא: י'דרש רבא מאי דכתיב י'אח נפשע מקרית עזו ומדינים**

שומן דאיקבע איסורא לא סגי ליה בכפרה וסליחה קמ"ל דלא שנא ס'אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן מאי דכתיב **כ'י ישרים דרכי ה' ו)** וצדיקים ילכו במ ופושעים יכשלו במ משל לשני בני אדם שצלו את פסחיהן אחד אכלו לשום מצוה ואחד אכלו לשום אכילה גסה זה שאכלו לשום מצוה וצדיקים ילכו במ וזה שאכלו לשום אכילה גסה ופושעים יכשלו במ ס'אמר ליה ר"ל האי רשע קרית ליה נהי דלא קא עביד מצוה מן המוכחר פסח מיהא קא עביד אלא משל לשני בני אדם זה אשתו ואחותו עמו וזה אשתו ואחותו עמו לזה נזדמנה לו אשתו ולזה נזדמנה לו אחותו זה שנזדמנה לו אשתו וצדיקים ילכו במ הוא שנתכוין לשם עבירה ופושעים יכשלו במ ודלמא הוא נמי לשום מצוה איכווין ס'אמר רבי יוחנן כל הפסוק הזה על שם עבירה נאמר **י'ישא לוט** ס'ותשא אשת אדוניו את עיניה [את עיניו] **כ'י היא ישרה בעיני וירא** אותה שכם בן חמור את כל ככר הירדן **כ'י בעד אשה זונה עד ככר לחם כי כלה משקה** ס'אלכה אחרי מאהבי נותני לחמי ומימי צמרי ופשתי שמני ושיקויי והא מינס מינס אניס תנא משום רבי יוסי בר רב חוני למה נקוד על וי"ו **י'ובקומה של בכירה לומר שבשכבה לא ידע אבל בקומה ידע ומאי הוה ליה למיעבד מאי דהוה הוה נפקא מינה דלפניא אחרינא לא איבעי למישתי חמרא: י'דרש רבא מאי דכתיב י'אח נפשע מקרית עזו ומדינים**

ואיכא [למימן] דהא קרא עדיפא ליה לאתויי משום דאשתו כגופי דמא וקצת ברור לה שהפר לה ביום שבעו ואפ"ה צריך כפרה. אבל בתו לא ברור לה כולי האי שאביה הפר לה. וקרא מציעאה נמי איירי בעברה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה ולא ברור לה כולי האי והשתא נמי נחא דצריכי הני ג' קראי: כיוצא בדבר אתה אומר והוא לא ידע ואשם. גבי אשם תלוי כתי' ודרש לה ר' עקיבא בחתיכה אחת וקרא עניינא ט) דריש ליה איסי בן יהודה לב' חתיכות ותרווייהו צריכי כדמפי: אבל ב' חתיכות דאיקבע איסורא. ולא הוצרך התלמוד לומר ואי אתמר ב' חתיכות דמשמע דקרא לא משמע ב' חתיכות אלא מיתורא דרש"י ליה: נהי דלא עביד פסח מן המוכבר מצוה מיהא קעביד. ואי' הוא משמע פ' הגזול

אכילת פסח רשע קרי' ליה מה היה יכול לעשות אם הוא כבר שבע אין לו מלמעט מלאכול ואין ראו לקרותו רשע אם אכל. ובההיא אמרי' האוכל אכילה גסה ביהו"כ פטור והכא מיירי שהוא שבע הרבה אבל אינו קץ במאכלו. דהא שהצדיק הולך בו ואינו נכשל והכא ב' דרכים זה בא על אשתו וזה בא על אחותו: הוא שנתכוון לשם עבירה כמ"ד ביבמות ניי אסור בכתו ואפי' למ"ד מותר מדור המבול ואילך נדרו עליהם נדר עתה ופרשיו מרוב עריות. שהרי אם לא פירשו לא היו צריכים להשקתו יין: אח נפשע זה לוט שפירש מאברהם שנא' כי אנשים אחים אנתנו. מקרית עזו זה אברהם דכתיב ביה הביטו אל צור חוצבתם שעי' המריבה שפירש מאברהם גרם לו להיות שכן לאנשי סדום

מי שאמר פרק רביעי נויר

כג.

באשה שהפר לה בעלה והיא לא ידעה הכתוב מדבר. דלי ידעה אמאי צריכה סליחה וכפרה לכפר:

והוא לא ידע ואשם ונשא עונו. צקרא דאשס תלוי כמיב: ועלה צידו צשר חזיר. כגון חתיכה אחת ספק היא של חלז וספק

היא של שומן דס"ל לת"ק דאשס תלוי אפילו אחתיכה אחת מייחייב ס: **איסי' בן יהודה אומר ג] וליא ידע ואשם ונשא עונו**. ולא פי' קרא דלעיל אלא כגון ב' חמיכות אחת של חלז ואחת של שומן דס"ל לאיסי בן יהודה דלא מייחייב אשס תלוי אלא אחתיכה אחת משמי חמיכות: **ע"ד דבר זה ד] ויד"ו**. ראשי המציות ידע ולאשס ונשא הכתוב מדבר בנשה תלוי: **פסח מיהא קעביד**. משמע דלכילה גסה שמה אכילה וקשה דצפרק צתרא דיומא

(דף פ:): קאמרי' האוכל אכילה גסה ציה"כ פטור דלא שמה אכילה ואומר ר"ת דתרי ענייני אכילות גסות יש וההוא [דיומא] כגון שנפשו קשה צאכילה ה] מרוב שזנעו והכא שאין נפשו קשה אלא שאינו רעב לאכול למיצאון: **כ'י דמי אגן חד דרך קאמרינן**. שהלדיקס הולך צו והרשע נכשל דאיתו דרך עזמו [והכא] הס שני דרכים שזה צא על אשמו זה צא על אחרו: **צ"ל ונשתי בנותיו הוא שנתכוון צעבירה ופושעים יכשלו במ**. והיינו כמ"ד צפרק ד' מיתות (סנהדרין נח:): עוצד כוכבים אסור צצמו ואפילו למ"ד מותר כבר פירשו [האומות] מעזמאן מעריות: **וירצמא איהו נמי צשם שמים מביון**. שלא מלינו ב' שהיה שטוף צזימה ומשני אצדנבה שטוף היה שנאמר וישא לוט וכל הפסוק דרשינן לעצירה:

והא מינס קאנינ. שהרי הסקוה יין וצהאי עוצדא לא היה כוונתו לעצירה כלל ואמאי קרית ליה פושע: **צ"מה נקוד על וי"ו** דובקומה לומר לך ס'דהיי הוא כמאל דליתיה דצקומה ידע: **ס'אח נפשע מקרית עזו זה צ"וט**. שנקרא אח לצנדרס כדכמי כי אנשים אחים אנתנו מקרית עזו זה אצנרס כדכמי דציטו אל נור מוצנחס: ומדינים

ואיכא [למימן] דהא קרא עדיפא ליה לאתויי משום דאשתו כגופי דמא וקצת ברור לה שהפר לה ביום שבעו ואפ"ה צריך כפרה. אבל בתו לא ברור לה כולי האי שאביה הפר לה. וקרא מציעאה נמי איירי בעברה המאורסה שאביה ובעלה מפירין נדריה ולא ברור לה כולי האי והשתא נמי נחא דצריכי הני ג' קראי: כיוצא בדבר אתה אומר והוא לא ידע ואשם. גבי אשם תלוי כתי' ודרש לה ר' עקיבא בחתיכה אחת וקרא עניינא ט) דריש ליה איסי בן יהודה לב' חתיכות ותרווייהו צריכי כדמפי: אבל ב' חתיכות דאיקבע איסורא. ולא הוצרך התלמוד לומר ואי אתמר ב' חתיכות דמשמע דקרא לא משמע ב' חתיכות אלא מיתורא דרש"י ליה: נהי דלא עביד פסח מן המוכבר מצוה מיהא קעביד. ואי' הוא משמע פ' הגזול אכילת פסח רשע קרי' ליה מה היה יכול לעשות אם הוא כבר שבע אין לו מלמעט מלאכול ואין ראו לקרותו רשע אם אכל. ובההיא אמרי' האוכל אכילה גסה ביהו"כ פטור והכא מיירי שהוא שבע הרבה אבל אינו קץ במאכלו. דהא שהצדיק הולך בו ואינו נכשל והכא ב' דרכים זה בא על אשתו וזה בא על אחותו: הוא שנתכוון לשם עבירה כמ"ד ביבמות ניי אסור בכתו ואפי' למ"ד מותר מדור המבול ואילך נדרו עליהם נדר עתה ופרשיו מרוב עריות. שהרי אם לא פירשו לא היו צריכים להשקתו יין: אח נפשע זה לוט שפירש מאברהם שנא' כי אנשים אחים אנתנו. מקרית עזו זה אברהם דכתיב ביה הביטו אל צור חוצבתם שעי' המריבה שפירש מאברהם גרם לו להיות שכן לאנשי סדום

ז א מיי' פי"ב מהל' נדרים הלכ' יט סמג לאון נמ:
יה ב ג מיי' טס הלכה יח:

תורה אור השלם

- וְאִם הָפַר יָפַר אֹתָם אִישָׁהּ בְּיוֹם שָׁמְעוּ כֹל מוֹצֵא שְׁפֹתֶיהָ לַגְּדִירָהּ וּלְאִסָּר נִפְשָׁהּ לֹא יָקָם אִישָׁהּ הָפַר וְיִי יִסְלַח לָהּ: במדבר ל יג
- וְאִם נָפַשׁ בִּי תִחָסֵּא וְנִשְׁתַּחֲוֶה אֶחָת מִכָּל מִצְוֹת יְיָ אֲשֶׁר לֹא תִעֲשֶׂינָהּ וְלֹא יָדַע וְאֲשֶׁם וְנִשָּׂא עוֹנוֹ: ויקרא ה יז
- מִי כָסַב וְכָבַן אֶלֶּה בָּנוּן וְיִדְעֵם כִּי יִשְׁרָם דְּרָבִי יְיָ צִדִּיקִים יִלְכוּ בָּם וּפְשָׁעִים יַכְשֹׁלוּ בָּם: הושע יד י
- וְיִשָּׂא לוֹט אֶת עֵינָיו וְיָרָא אֶת כָּל כֹּכַב הַיָּרְדֵּן וְיִדְעֵם כִּי יִשְׁרָם דְּרָבִי יְיָ צִדִּיקִים יִלְכוּ בָּם וּפְשָׁעִים יַכְשֹׁלוּ בָּם: הושע יד י
- וְהָיָה אֲחֵר וְהַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְתִשָּׂא אֶשֶׁת אֲדֹנָיו אֶת עֵינֶיהָ אֶל יִסְתָּא וְתֹאמַר שִׁבְכָה עִמִּי: בראשית יג י
- וְיֹאמַר לוֹ אֲבִיךָ וְאָמַר וְהָאֵן בְּבוֹנֹת אֲחִיךָ וְכָכַל עִמִּי אִשָּׁה בִּי אֶתָּה הוֹלֵךְ לָקֶחֶת אִשָּׁה מִפְּלִשְׁתִּים וְהַמְרִיץ לִי אֲמַר שְׁמִשְׁוֹן אֶל אֲבִיךָ אוֹתָהּ קָח לִי בִּי הָיָה יִשְׁרָה בְּעֵינֶי: בראשית יג י
- וְיָרָא אֶתָּה שֹׁכֵם בֶּן חֲמוֹר הַחִי' נִשְׂיֹא הָאָרֶץ וְיִחָקֵר אוֹתָהּ וְיִשְׁכַּב אוֹתָהּ בְּרֹאשִׁית לֵד ב' בְּעֵד אִשָּׁה זֹנָה עַד כֹּכַר לָחֶם וְאִשְׁתִּי אִישׁ נָפַשׁ וְקָרָה תִצְחָר: שופטים יד כו
- כִּי נִתְּתָה אִמָּם הַבִּישָׁה הוֹרָתָם בִּי אֲמָרָה אֲלֵכֶה אֲחֵרִי מֵאֲהָבִי נִתְּנִי לְחָמִי וּמִימִי צָמִיר וּפְשֹׁתֵי שִׁמְנִי וְיִשְׁקֶנִי: הושע ב ז
- וְתִשְׁקֶנָּה אֶת אֲבִיתָךְ יִין בְּלִילָהּ הֵאָה וְתִבָּא הַבִּכְרִיָּה וְתִשְׁכַּב אֶת אֲבִיתָךְ וְלֹא יָדַע בִּשְׁכָּבָה וְיִבְקֹמָה: בראשית יט לג
- אֶח נִפְשָׁע מִקְרִית עֹז וְיִבְקֹמָה בְּכָרִית אֲרָמוֹן: משלי יח יט

פי' הרא"ש

בהפרתה. אפי' תימא כדקמני בדייתא ומתני' כגון דאמר לה הריני נויר ואת [מנאי] בתמיח כל' דרך שאלה שאל לה ואת מה בדעתך ולא שתלה נדרו בנדרה: אשה הפרם וה' יסלח לה באשה שהפר לה בעלה וכו'. תימא אמאי שבת תנא תרי קראי קמאי וה' יסלח לה כי הנזא אביה אותה ועוד קרא אחרינא והפרי את נדרה אשר עליה ואת מכבטא שפתיא אשר אסרה על נפשה ונקט האי קרא בתרא ועוד הני ג' קראי למה לי דהנך ג' קראי דמייית בשמעת' עביד להו צריכותא וצ"ע.

^[1] נאלה דכתיב היה גורם בדברי איזי והוא לא ידע ומכלל זה ומה מי שנתכוין וכו' והוא קרא מניינא דכמיב נמי בנאשס תלוי בסוף הפסוק